

Кузнєцова Г.О.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Міжнародний університет бізнесу і права

Аніщенко О.В.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Міжнародний університет бізнесу і права

Kuznetsova Galyna,

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Finance, accounting and taxation,
International University of Business and Law

Anischenko Olga,

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Finance, accounting and taxation,
International University of Business and Law

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Кузнєцова Г.О., Аніщенко О.В. Аналіз динаміки залучення інвестицій в інноваційний розвиток промисловості України. Статтю присвячено аналізу динаміки залучення інвестицій в інноваційний розвиток промисловості України. Проведено аналіз динаміки виробництва видів продукції за постійним набором товарів-представників і структурі валової доданої вартості за видами промислової діяльності. Представлено індекс промислової продукції, що характеризує зміну створеного у промисловості обсягу валової доданої вартості за періоди, обрані для порівняння. Визначено, що упродовж останніх 5-ти років індекс промислової продукції демонструє нестабільну динаміку. Представлено результати аналізу у регіональному розрізі; у структурі промислового сектора економіки України (на провідних позиціях добувна та переробна промисловість). Визначено, що низька ефективність, нерациональна структура активів, недостатня інноваційна активність вітчизняних суб'єктів промислової діяльності, висока імпортозалежність економіки України у сегменті споживання промислової продукції створюють значні додаткові виклики і національній безпеці. За таких умов бажана докорінна структурна трансформація промисловості, яка стане каталізатором якісних структурних перетворень у національній економіці, посилення мотивації до інноваційної діяльності та технічного переоснащення виробництва на користь товарів із високою доданою вартістю.

Ключові слова: динаміка інвестицій, інноваційний розвиток промисловості, трансформація, індекс промислової продукції.

Кузнєцова Г.А., Аніщенко А.В. Анализ привлечения инвестиций в инновационное развитие промышленности Украины. Статья посвящена анализу динамики привлечения инвестиций в инновационное развитие промышленности Украины. Проведен анализ динамики производства видов продукции по постоянному набору товаров-представителей и структуре валовой добавленной стоимости по видам промышленной деятельности. Представлены индекс промышленной продукции характеризует изменение созданного в промышленности объема валовой добавленной стоимости за периоды, выбранные для сравнения. Определено, что в течение последних 5-ти лет индекс промышленной продукции демонстрирует нестабильную динамику. Представлены результаты анализа в региональном разрезе; в структуре промышленного сектора экономики Украины (на ведущих позициях добывающая и перерабатывающая промышленность). Определено, что низкая эффективность, нерациональная структура активов, недостаточная инновационная активность отечественных субъектов промышленной деятельности, высокая импортозависимость экономики Украины в сегменте потребления промышленной продукции создают значительные дополнительные вызовы и национальной безопасности. При таких условиях желательна коренная структурная трансформация промышленности, которая станет катализатором качественных структурных преобразований в национальной экономике, усиление мотивации к инновационной деятельности и технического перевооружения производства в пользу товаров с высокой добавленной стоимостью.

Ключевые слова: динамика инвестиций, инновационное развитие промышленности, трансформация, индекс промышленной продукции.

Kuznetsova Galyna, Anischenko Olga. Analysis of the dynamics of investment attraction in the innovative development of the industry of Ukraine. The article is devoted to the analysis of the dynamics of investment attraction in the innovative development of the industry of Ukraine. The analysis of the dynamics of production of products by a constant set of goods-representatives and the structure of gross value added by types of industrial activity is carried out. The index of industrial production is presented, which characterizes the change in the volume of gross value added created in the industry for the periods chosen for comparison. It is determined that over the last 5 years the industrial production index has shown unstable dynamics. The results of regional analysis are presented: industrial production growth occurred only in 7 oblasts, while in 9 oblasts the growth of this indicator slowed down, while in 8 regions industrial production fell. It has been determined that in the structure of the industrial sector of the Ukrainian economy the leading positions are the extractive and processing industry, and the structure of the realized industrial production decreased the most in the Donetsk and Lugansk regions, which became a testimony to the loss of these regions due to the temporary occupation of part of their territory. The structure of the mining industry is analyzed, where the leaders are Poltava and Kharkiv regions, which is explained by the opening of new gas fields in these regions. Instead, the share of Donetsk and Lugansk regions in the production of production of the mining industry in Ukraine due to the loss of part of the coal mines in the temporarily occupied territories during this period. It is determined that the share of mechanical engineering in the structure of gross value added of the Ukrainian industry has decreased almost 3 times in the last 10 years. It is determined that low efficiency, irrational asset structure, insufficient innovative activity of domestic industrial entities, high import dependence of the Ukrainian economy in the industrial consumption segment create significant additional challenges and national security. Under such conditions, a radical structural transformation of the industry is desirable, which will be a catalyst for qualitative structural transformations in the national economy, enhancing the motivation for innovation and technical retooling of production in favor of high value-added goods.

Key words: investment dynamics, innovative industry development, transformation, industrial production index.

Постановка проблеми. Як відомо, промислове виробництво в Україні з 1991 року зазнало колосального зменшення. Говорити, що причиною такого зменшення було розірвання економічних та виробничих зв'язків, які існували до цього, які створювалися не на базі єдиного промислового комплексу України, а як частина народного господарського комплексу колишнього СРСР абсолютно безпідставно. І це підтверджують дані статистики – спад відбувався поступово, відбувалося імпортозаміщення, знижувався експорт, а перехідними процесами не управляли і тому маємо негативні наслідки. Україна останні роки активно готується до початку перемовин щодо укладення з Євросоюзом Угоди про відповідність та прийнятність промислової продукції. Питання промислового розвитку є одним з найактуальніших з огляду на необхідність забезпечення зростання та оновлення економіки не тільки в сучасній Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу та прогнозуванню розвитку вітчизняної промисловості присвятили свої праці такі вчені, як О.І. Амоша, Л.І. Федулова, О.К. Семеренко, В.В. Підгірний, Л.О. Збаразська, Н.В. Погуда та інші. Однак питання стану та розвитку промисловості України потребують доопрацювання. Особливе значення має залучення інвестицій в інноваційний розвиток підприємств промисловості, тому дане питання залишається актуальним і надалі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання стосовно спроможності промисловості стати ключовим елементом стратегії економічного розвитку країни, стану функціонування, вибору шляхів і заходів їх розв'язання, перспектив подальшої інноваційно-технологічної модернізації та її інвестиційної підтримки, удосконалення системи підготовки кадрів відповідно до потреб промисловості, шляхів поглиблення глобальних зв'язків у сфері виробництва та реалізації вітчизняної продукції, є актуальними для України. Важ-

ливо мати чітке стратегічне бачення необхідних перетворень у промисловому секторі, досягнення згоди між усіма учасниками процесу щодо можливих напрямів та механізмів здійснення таких перетворень. Тому, детально зупинимося на аналізі динаміки залучення інвестицій в інноваційний розвиток промисловості України, що є одним із головних ресурсів для інноваційно-технологічної модернізації галузі.

Формулювання цілей статті. У статті поставлено за мету дослідити динаміку залучення інвестицій в інноваційний розвиток промисловості України та визначити сучасний стан розвитку підприємств вітчизняної промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спроби розпочати відновлення промисловості в країні, як правило, раніше несли декларативний характер у вигляді державних програм її розвитку, що мали недосконалі завдання, заходи та механізми для їх реалізації, відсутність ресурсів для виконання цих програм.

Україна в останні роки активно готується до початку перемовин щодо укладення з Євросоюзом Угоди про відповідність та прийнятність промислової продукції. Актуальним буде провести аналіз обсягів промислового виробництва та оцінку залучення інвестицій в інноваційний розвиток промислових підприємств та визначити сучасний стан їх інвестиційно-інноваційного розвитку [1].

Як відомо, індекс промислової продукції — показник обсягу промислового виробництва країни, який вимірюється як середньозважена величина з відповідних індивідуальних індексів по кожному товару. Розрахунок базується на даних щодо динаміки виробництва видів продукції за постійним набором товарів-представників і структурі валової доданої вартості за видами промислової діяльності за базисний рік. Індекс промислової продукції характеризує зміну створеного у промисловості обсягу валової доданої вартості за періоди, обрані для порівняння [3].

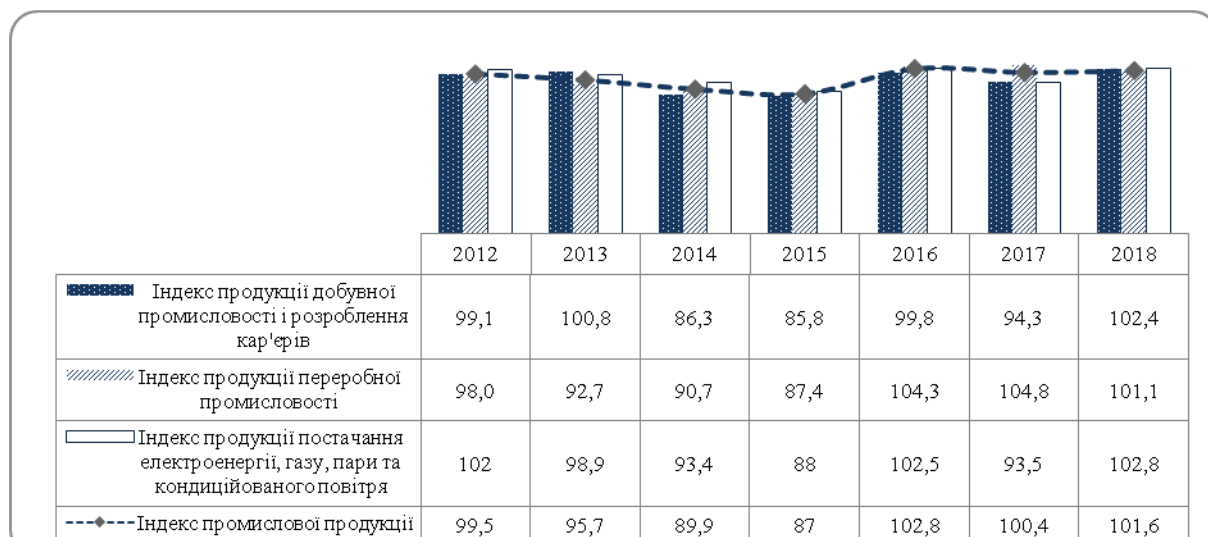

Рис. 1. Індеси промислової продукції в Україні, %

Джерело: систематизовано та розраховано за даними Державної служби статистики України [2]

Як показав проведений аналіз, в розвитку промисловості України та регіонів за останні роки прослідковувались різні тенденції. Індекс промислової продукції в Україні упродовж останніх 5-ти років демонструє нестабільну динаміку (рис. 1). Так, після суттєвого збільшення цього показника у 2016 році (до 2,8% після від'ємних значень упродовж 2012-2015 років) у 2017-му відбулось його зниження на 2,4 в.п., а у 2018-му – знову зростання (на 1,2 в.п.) [2].

Упродовж 2016-2017 років найбільше зростання індексу промислової продукції було характерним для переробної промисловості, тоді як у 2018-му навпаки – для інших видів промислової діяльності.

У таблиці 1 представлено результати аналізу у регіональному розрізі нарощення промислового виробництва у 2018 році відбулось лише в 7-ми областях (проти 14-ти у 2017-му), а найбільше в Сумській – на 8,6 в.п. Також важливо відмітити зростання індексу промислової продукції у Донецькій області до 102,6 в.п. проти 89,1 в.п. у 2017 році. Водночас у 9-ти областях зростання значень цього показника сповільнилось, а у 8-ми спостерігалось падіння обсягів промислового виробництва. Найсуттєвішим зниження індексу промислової продукції було в Одеській (на 19,8 в.п.) і Рівненській (на 13,7 в.п.) областях [1; 2; 3].

Щодо структури промислового сектора економіки України, то упродовж 2012-2018 років вона в цілому зазнала змін на користь добувної (+4,7 в.п.) і переробної (+1,6 в.п.) промисловості (табл. 2). У деяких регіонах у структурі промисловості відбулися значні зміни. Так, зокрема, частка профільного виду промислової діяльності – переробки – зросла в 7-ми областях, а найбільше у Вінницькій (на 7,9 в.п.) [2; 4].

Найвищий рівень спеціалізації на переробній промисловості зберігся у Волинській (81,4%) і Черкаській (83,4%) областях. Водночас у Закарпатській і Кіровоградській областях, які були лідерами за цим видом промислової діяльності у 2012 році, частка переробки у структурі промисловості у 2018-му суттєво знизилась: на 8,8 в.п. і 9,9 в.п. відповідно. Найвідчутнішим (на 29,0 в.п.) зменшення цього показника було в Пол-

тавській області, яка, натомість увійшла до трійки лідерів (разом із Харківською і Дніпропетровською областями) серед регіонів України за рівнем спеціалізації на добувній промисловості і розробленні кар'єрів.

Частка постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у структурі промислового сектора економіки у 2018 році була найвищою у Чернівецькій області (+21,1 в.п., порівняно з 2012-м) і перевищувала 30% в Івано-Франківській, Луганській, Миколаївській, Рівненській і Хмельницькій областях, тобто в регіонах із потужними електростанціями (атомними і гідро). Найменша (7,5%) частка цього виду промислової діяльності – у Полтавській області. У структурі промисловості названого регіону також найменша частка водопостачання, каналізації, поводження з відходами – 0,5% проти 2,8% (найвище значення) в Одеській області [1; 2].

Структура реалізованої промислової продукції України (у розрізі регіонів) упродовж 2012-2018 років зазнала певних змін. Зокрема, у ній зменшилась частка 5-ти областей, а найбільше – Донецької (на 7,35 в.п.) і Луганської (на 6,29 в.п.), що стало свідченням втрати цими регіонами індустріального потенціалу внаслідок тимчасової окупації частини їх територій (табл. 3). Порівняно незначним (<0,12 в.п.) було зменшення часток у цій структурі Кіровоградської, Сумської і Чернівецької областей [2; 4; 5].

Лідерами за обсягом виробництва промислової продукції в Україні є Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Полтавська і Харківська області. У 2018 році частка цих 5-ти регіонів у відповідній структурі сумарно склала 59,89%.

У структурі добувної промисловості і розробленні кар'єрів у 2018 році, порівняно з 2012-м, зросли частка 9-ти областей, а найбільше – Полтавської (на 12,44 в.п.) і Харківської (на 12,34 в.п.), що зумовлено відкриттям нових родовищ газу у цих регіонах. Натомість частки Донецької і Луганської областей у виробництві продукції добувної промисловості України внаслідок втрати частини вугільних шахт на тимчасово окупованих територіях за цей період зменшились на 11,46 в.п. і 9,15 в.п. відповідно.

Таблиця 1

Індекс промислової продукції регіонів України, %

Область	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Вінницька	107,1	110,4	105,4	104,0	105,3	108,2	99,2
Волинська	94,5	102,9	103,2	98,6	100,2	105,7	102,2
Дніпропетровська	102,2	98,5	92,5	92,1	99,3	100,1	103,0
Донецька	94,6	93,6	68,5	65,4	106,4	89,1	102,6
Житомирська	116,6	113,4	107,1	110,0	105,7	109,5	97,5
Закарпатська	101,4	96,9	106,1	79,7	105,9	100,3	105,1
Запорізька	96,8	97,1	96,8	95,3	96,9	106,2	103,6
Івано-Франківська	101,2	95,3	98,9	89,1	95,5	112,0	110,3
Київська	96,8	99,1	101,6	93,0	106,2	110,3	102,0
Кіровоградська	107,5	106,6	100,8	82,9	120,3	105,5	102,2
Луганська	92,5	91,1	58,0	34,0	139,0	69,0	83,0
Львівська	101,6	101,2	97,2	98,5	99,3	106,0	102,4
Миколаївська	99,5	96,5	101,4	91,1	110,5	101,5	104,0
Одеська	96,9	100,6	99,7	96,1	109,2	112,2	92,4
Полтавська	100,0	94,7	92,9	96,2	100,1	98,9	101,5
Рівненська	96,7	91,4	103,7	100,3	98,1	109,3	95,6
Сумська	95,6	107,0	88,1	98,4	91,2	101,7	110,3
Тернопільська	102,1	99,5	116,5	92,1	110,3	108,5	98,2
Харківська	97,6	94,5	94,8	88,2	105,8	106,1	102,9
Херсонська	104,7	92,4	96,4	98,1	102,0	103,2	101,1
Хмельницька	101,2	97,6	97,8	95,7	104,7	101,6	95,3
Черкаська	94,9	95,2	94,7	90,8	106,3	99,1	102,3
Чернівецька	86,8	103,7	92,9	98,3	96,9	106,7	105,8
Чернігівська	98,1	89,6	97,2	91,2	105,8	96,5	99,2

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2]

Таблиця 2

Структура промисловості регіонів України (за обсягом реалізованої промислової продукції), %

Регіон	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів			Переробна промисловість			Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря			Водопостачання; каналізація, поводження з відходами		
	2012	2017	2018	2012	2017	2018	2012	2017	2018	2012	2017	2018
Україна	10,5	14,6	15,2	63,7	65,0	65,3	24,4	19,4	18,5	1,4	1,0	1,0
Вінницька	2,0	2,0	2,2	71,7	79,3	79,6	25,1	18,2	17,6	1,2	0,5	0,5
Волинська	1,4	0,5	0,6	80,9	80,4	81,4	16,5	18,4	17,1	1,2	0,8	0,8
Дніпропетровська	24,2	26,9	27,2	58,8	59,3	59,5	14,8	12,6	12,4	2,2	1,2	0,9
Донецька	15,7	16,8	18,7	68,5	66,4	65,9	14,7	15,9	14,7	1,1	0,9	0,8
Житомирська	10,5	9,7	10,7	71,8	70,8	71,7	16,0	18,1	16,4	1,7	1,3	1,1
Закарпатська	1,1	0,9	1,1	81,7	69,8	72,9	15,6	28,1	24,6	1,6	1,2	1,4
Запорізька	2,9	2,5	2,0	72,0	74,2	76,0	24,0	22,8	21,4	1,1	0,6	0,6
Івано-Франківська	10,3	6,8	9,4	52,0	51,3	55,0	36,6	41,2	35,0	1,1	0,7	0,6
Київська	0,4	0,5	0,7	70,6	76,2	76,4	28,0	22,5	21,7	1,0	0,8	1,2
Кіровоградська	3,1	6,8	7,6	82,9	70,6	73,0	12,5	21,3	18,1	1,5	1,3	1,3
Луганська	16,1	12,6	7,2	66,3	57,8	60,7	15,4	28,2	30,2	2,2	1,4	1,9
Львівська	4,6	7,4	9,8	72,9	66,5	67,8	20,8	24,7	21,0	1,7	1,4	1,4
Миколаївська	0,6	0,9	1,3	71,7	67,5	66,6	26,5	30,7	31,1	1,2	0,9	1,0
Одеська	0,0	0,0	0,0	76,1	73,8	74,5	20,8	23,8	22,7	3,1	2,4	2,8
Полтавська	17,4	45,9	45,3	75,7	46,0	46,7	6,4	7,8	7,5	0,5	0,4	0,5
Рівненська	4,8	2,5	2,9	78,5	57,6	58,9	15,3	39,1	37,2	1,4	0,8	1,0
Сумська	23,9	15,6	20,3	62,2	63,6	61,8	12,8	19,9	16,9	1,1	0,9	1,0
Тернопільська	2,7	3,0	3,0	73,3	69,5	70,9	22,0	26,5	24,9	2,0	1,0	1,1
Харківська	4,1	29,1	29,0	70,8	53,2	52,8	23,6	16,4	16,9	1,5	1,2	1,2
Херсонська	0,4	0,5	0,4	73,2	71,3	69,4	23,7	27,0	28,7	2,7	1,3	1,4
Хмельницька	1,3	1,4	1,4	65,4	64,5	64,4	32,2	33,4	33,4	1,1	0,8	0,8
Черкаська	1,0	0,9	0,8	85,9	81,7	83,4	12,1	16,5	14,9	1,0	0,9	0,9
Чернівецька	1,0	0,9	0,7	56,2	44,1	36,6	40,0	53,1	61,1	2,8	1,8	1,6
Чернігівська	12,5	8,2	11,5	69,8	72,6	70,3	16,3	17,9	17,1	1,4	1,2	1,1

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Таблиця 3

Структура реалізованої промислової продукції України (за регіонами), %

Область	Промисловість			Добувна промисловість і розроблення кар'єрів			Переробна промисловість			Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря			Водостачання; каналізація, поводження з відходами		
	2012	2017	2018	2012	2017	2018	2012	2017	2018	2012	2017	2018	2012	2017	2018
Вінницька	1,94	3,40	3,34	0,32	0,42	0,45	2,03	4,20	4,12	2,74	3,26	3,24	1,56	1,81	1,88
Волинська	0,97	1,37	1,34	0,11	0,04	0,05	1,15	1,72	1,69	0,90	1,34	1,27	0,78	1,05	1,14
Дніпропетровська	19,00	21,19	20,86	37,6	35,87	34,55	16,30	19,58	19,23	15,83	14,08	14,28	28,03	26,03	19,75
Донецька	20,87	13,12	13,52	26,80	13,90	15,34	20,90	13,56	13,80	17,28	11,04	10,96	15,40	11,55	11,30
Житомирська	1,41	1,88	1,92	1,21	1,15	1,25	1,48	2,08	2,14	1,27	1,80	1,75	1,61	2,51	2,31
Закарпатська	0,86	1,06	1,03	0,08	0,06	0,07	1,02	1,15	1,17	0,75	1,57	1,40	0,92	1,29	1,55
Запорізька	7,11	9,52	9,16	1,69	1,47	1,14	7,47	11,01	10,80	9,61	11,44	10,82	5,25	5,63	5,49
Івано-Франківська	2,18	2,40	3,08	1,83	1,02	1,76	1,65	1,92	2,63	4,49	5,23	5,96	1,61	1,78	2,03
Київська	4,87	4,78	4,95	0,16	0,15	0,22	5,02	5,68	5,86	7,69	5,69	5,93	3,27	3,68	6,34
Кіровоградська	1,35	1,29	1,29	0,34	0,55	0,59	1,63	1,42	1,46	0,95	1,45	1,29	1,35	1,67	1,79
Луганська	7,28	1,15	0,99	9,58	0,92	0,43	7,04	1,04	0,93	6,31	1,72	1,65	10,74	1,63	2,01
Львівська	3,00	4,15	4,35	1,13	1,93	2,60	3,20	4,30	4,57	3,52	5,41	5,05	3,43	5,98	6,30
Миколаївська	2,08	2,59	2,52	0,10	0,14	0,20	2,18	2,72	2,61	3,11	4,20	4,34	1,68	2,37	2,61
Одеська	2,45	2,71	2,52	0,00	0,00	0,00	2,72	3,11	2,91	2,87	3,41	3,16	5,10	6,52	7,33
Полтавська	6,94	8,06	8,10	9,88	23,29	22,32	7,67	5,77	5,86	2,50	3,30	3,37	2,33	2,98	3,90
Рівненська	1,05	1,74	1,63	0,41	0,27	0,29	1,21	1,56	1,49	0,91	3,60	3,35	0,99	1,49	1,69
Сумська	2,15	2,00	2,05	4,21	1,96	2,53	1,95	1,99	1,97	1,55	2,10	1,92	1,59	1,92	2,08
Тернопільська	0,67	0,99	0,94	0,15	0,19	0,17	0,71	1,07	1,04	0,83	1,38	1,30	0,89	1,05	1,11
Харківська	6,69	8,45	8,25	2,24	15,50	14,58	6,91	7,00	6,75	8,89	7,33	7,73	6,73	10,44	10,38
Херсонська	0,88	1,32	1,25	0,03	0,04	0,03	0,94	1,46	1,34	1,17	1,88	1,98	1,59	1,75	1,89
Хмельницька	1,43	1,91	1,63	0,15	0,16	0,14	1,37	1,92	1,63	2,60	3,37	3,01	1,06	1,52	1,34
Черкаська	2,79	2,93	3,04	0,23	0,16	0,15	3,50	3,73	3,93	1,90	2,56	2,51	1,87	2,59	2,87
Чернівецька	0,35	0,53	0,67	0,03	0,03	0,03	0,29	0,36	0,38	0,80	1,48	2,26	0,66	0,97	1,09
Чернігівська	1,67	1,44	1,56	1,71	0,75	1,09	1,70	1,63	1,70	1,53	1,36	1,47	1,57	1,79	1,82
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2]

У структурі переробної промисловості збільшилися частки 18-ти областей, із них найбільше – Дніпропетровської (на 2,93 в.п.) і Запорізької (на 3,33 в.п.), тоді як частки Донецької і Луганської областей зменшилися, відповідно, на 7,1 в.п. і 6,11 в.п. Проте, незважаючи на втрату частини виробництв, Донецька область (разом із Дніпропетровською і Запорізькою) формує основу потенціалу переробної промисловості в Україні. Частка цих 3-х регіонів у відповідній структурі у 2018 році сумарно становила 43,83% [2; 4].

Частки Донецької і Луганської областей суттєво зменшилися, порівняно з 2012 роком, і в структурі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, і в структурі водопостачання, каналізації, поводження з відходами. Але Донецька область залишається одним із лідерів (після Дніпропетровської) серед регіонів України за цими видами промислової діяльності.

Володіючи виробничим потенціалом і водночас значними природно-сировинними та людськими ресурсами, Україна за обсягом випуску промисловості поступається Німеччині більше чим в 30 разів, а за обсягом ВДВ майже у 44 рази. Спеціалізація вітчизняної промисловості є типовою для країн із сировинним типом економіки. Так, зокрема, частка добувної промисловості і розроблення кар'єрів у структурі ВДВ промислового сектора національної економіки становить понад 24% (найвищий показник серед держав-членів ЄС – 13% у Нідерландах), а частка переробної промисловості – лише 60,21%, тоді як найменше значення у ЄС – 65% (на Кіпрі) [1; 4; 5].

Структура валової доданої вартості (ВДВ) української промисловості є висококонцентрованою – майже 28% у ній припадає на добувну промисловість. Аналогічна ситуація і в переробній промисловості, понад 44% ВДВ якої формують два види виробництв – харчові і металургійні. Натомість частка машинобудування в структурі ВДВ промисловості України за останні 10 років зменшилася майже у 3 рази – з 16,7% у 2007 році до 5,7% у 2017-му.

Ці та інші негативні тенденції знижують ефективність української промисловості і економіки загалом, а залежність від сировинних секторів, продукція яких превалює у вітчизняному експорті, посилює нестійкість та вразливість до коливань на міжнародних ринках. Як наслідок, Україна значно поступається індустріальним державам-членам ЄС за показниками функціонування промислового сектора економіки, ключовим серед яких є рівень продуктивності праці. Значення цього показника в

Україні у 3 рази нижче, аніж у Польщі та у 9 разів нижче, аніж у Німеччині. Також в Україні порівняно менша частка ВДВ у випуску промисловості (25,62% проти 30,49% у Польщі і 35,82% у Німеччині у 2017 році) і критично мала частка інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції – 0,7%, тоді як у Польщі – понад 7%, а в Німеччині – понад 25% [1; 4; 5].

Про втрату виробничого потенціалу свідчить незадовільна структура активів вітчизняної промисловості. Так, частка необоротних активів у названій структурі у 2017 році скоротилась до 43,31% (проти 55,2% у 2013-му), тоді як, до прикладу, у Польщі вона стабільно становить понад 60%. У підсумку, частка імпорту в загальному споживанні промислової продукції в Україні складає 45% (проти 30% у Польщі і 25% у Німеччині).

Низька ефективність, нерациональна структура активів і недостатня інноваційна активність вітчизняних суб'єктів промислової діяльності, а також висока імпортозалежність економіки України у сегменті споживання промислової продукції створюють значні додаткові виклики національній безпеці. За таких умов нагальною є докорінна структурна трансформація промисловості, яка стане каталізатором якісних структурних перетворень у національній економіці, посилення мотивації до інноваційної діяльності та технічного переоснащення виробництва на користь товарів із високою доданою вартістю. Розвиток промисловості, зокрема, на засадах Індустрії 4.0, прискорить інтеграцію економіки України у світові ланцюги формування доданої вартості.

Висновки. Таким чином можна зробити висновок, що кризове падіння виробництва однаково вразило промислові регіони. Оскільки промислові регіони напередодні другого кризового падіння, у 2010-2011 роках, демонстрували досить високі темпи розвитку, то це дає надію, що за допомогою активних антикризових заходів втрачені обсяги виробництва можуть бути надолужені протягом 2-3 років. Інша справа з Донецьким і Луганським регіонами, де основна причина падіння виробництва виникла через місцевий сепаратизм і військову агресію ззовні – зруйновано виробничі потужності, особливо постраждала виробнича інфраструктура, зокрема транспортна система. Модернізація і відновлення Донбасу має враховувати характер втрат виробничого і інфраструктурного потенціалу, а також доцільність їх відновлення виходячи з перспектив загального розвитку промисловості України в контексті з тенденціями світового науково-технічного прогресу.

Список використаних джерел:

1. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л.В. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. Київ, 2018. 158 с.
2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 14.01.2020).
3. Кизим М. О., Крамарев Г. В., Аналіз прогресивності структури промисловості та її впливу на зростання економіки в Україні та країнах світу. *Електронне фахове видання: Ефективна економіка*, № 8, 2019. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7208> (дата звернення: 10.10.2019).
4. Промисловість України – 2016: стан та перспективи розвитку : наук.-аналіт. доп. / О.І. Амоша, І.П. Булеєв, А.І. Землянкін, Л.О. Збаразська, Ю.М. Харазішвілі та ін; Ін-т економіки пром. НАН України. Київ, 2017. 120 с. URL: http://iep.com.ua/publ/informacijni_resursi/naukovi_dopovidi/promislovist_ukrajini_2016_stan_ta_perspektivi_rozvitku/2-1-0-95 (дата звернення: 10.10.2019).
5. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. В.М. Гейця та Т.О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-текон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2016. 184 с.
6. Валовий регіональний продукт у 2015 році : [стат. зб.]. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2019).

References:

1. Rozvytok promyslovosti dlja zabezpechennja zrostannja ta onovlennja ukrajinsjkoji ekonomiky : naukovo-analitychna dopovidj (2018). [Industry Development for Growth and Renewal of the Ukrainian Economy: A Scientific and Analytical Report] / za red. d-ra ekon. nauk Dejneko L.V. ; NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnozuv». Kiev, 158 p.
2. Derzhavna sluzhba statystyky (2018). [Public statistics service]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed:10 October 2019).
3. Kyzym M.O., Kramarev H.V. Analiz prohresyvnosti struktury promyslovosti ta jiji vplyvu na zrostannja ekonomiky v Ukrainy ta krajinakh svitu [Analysis of progressive structure of industry and its impact on economic growth in Ukraine and countries]. Elektronne fakhove vydannja: Efektyvna ekonomika, # 8, 2019. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7208> (accessed:10 October 2019).
4. Amosha, O.I., Bulyeyev, I.P., Zemlyankin, A.I., Zbarazs'ka, L.O., Kharazishvili, Yu.M., & et. al. (2017). Promyslovist' Ukrainy – 2016: stan ta perspektyvy rozvytku [Industry of Ukraine – 2016: the state and prospects of development] (Scientific Report). URL: http://iep.com.ua/publ/informacijni_resursi/naukovi_dopovidi/promislovist_ukrajini_2016_stan_ta_perspektivi_rozvitku/2-1-0-95 (accessed:10 October 2019). (in Ukrainian)
5. Heyets, V.M., & Ostashko, T.O. (Eds.) (2016). Implementatsiya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta ES: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [The implementation of the Agreement about Association between Ukraine and the EU: Economic Challenges and opportunities] (Scientific report). Kyiv: Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine. (in Ukrainian)
6. State Statistics Service of Ukraine (2016). Valovyy rehional'nyy produkt u 2015 rotsi [Gross Regional Product in 2015] (Statistical collection). Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed:10 October 2019). (in Ukrainian)